

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Dem. žene vsega sveta
PODPIRAJO OSVOBODILNO
BORBO PODJARMLENIH NA-
RODOV ZA LEPSO IN SVET-
LEJSO BODOČNOST

LETNIK III. CELOVEC, V SOBOTO 6. III. 1948 STEV. 11 (194)

8 marec
mednarodni dan žena

Stoletja so se nazadnjaki, grofje, kapitalisti in drugi mračnjaki vlastodržci trudili, da obdrže ženo na nizki kulturni stopnji, da jo obdrže v temi nezavednosti in zaostalosti, da ji onemogočijo človeka vredno življenje. Izkoriščevalci delovnega ljudstva so potrebovali zaostalo in nezavedno ženo, da so jo lažje izkoriščali, da so dobili ceneno delovno moč, da so jo oddvojili od političnega in gospodarskega življenja in sodoča-nja, da so jo obdržali v suženjski odvisnosti od moža in družbe.

Sčasoma pa so žene pričele spoznavati nasilno krivico, ki se jim je godila. Najnaprednejše žene so pričele borbo za enakopravnost žene, za priznanje njenih človeških pravic, za svobodo in neodvisnost žena. V letu 1910 so napredne žene, zbrane na konferenci socialistik v Kopenhagnu na Danskem sklenile, da bodo praznovala napredne žene vsega sveta 8. marec kot svoj ženski dan, kot dan, ko se bodo spominjale doseženih uspehov, ko bodo polagale račun svojega dela v preteklem letu in obenem sklepale o nalogah, ki jih čakajo v prihodnosti v borbi za dosego svojih demokratičnih pravic in enakopravnosti. Praznik žena, 8. marec, nima nič skupnega s takozvanim »materinskim dnevom«, s katerim so hoteli ljudski izkoriščevalci v preteklosti slepti žene in korističevalci v enodnevnimi lepimi besedami in obljubami, medtem ko so jih vse leto izkoriščali, poniževali in zaslužjevali, z edinim namenom, da bi jim prikazovali njihov dejanski položaj v napačni luči in njihovo človeka nevredno suženjsko življenje kot »idilic«, ter jih na ta način odvrčali od zavestne borbe za svoje osnovne demokratične pravice.

Svoj mednarodni dan, 8. marec, praznujejo žene vsega sveta v smislu povezanosti v borbi za socialne in nacionalne pravice, v borbi za mir in svobodo. Od leta do leta se je večalo število žena, ki so se zavestno vključevale v svoje demokratične organizacije, ki so jih vodile v borbo za njihove pravice in enakopravnost, za boljše življenske pogoje.

V letih najhujših preizkušenj minule vojne so žene častno prestale zgodovinske naloge, ki so se stavile pred nje. Narodnoosvobodilna vojna je zajela žene vseh borečih se narodov v skupno borbo proti fašističnemu imperializmu. Žene herojskih narodov Sovjetske zveze so s svojim boju kazale pot, po kateri so šle tudi žene drugih svobodoljubnih narodov, predvsem žene jugoslovanskih narodov. V tej vojni so žene dokazale, da znajo braniti svojo domovino, svoje družine, svojo svobodo in pravice prav tako odločno in junaško kot njihovi možje in sinovi. Podpirale so svoje borbe za svobodo z vsemi sredstvi; mnogo tisočev jih je samih zgrabilo puško in herojsko branilo domovino v boju proti fašističnemu nasilju. Tudi naše žene so s svojimi žrtvami dokazale, da ne ostajajo za ženami ostalih jugoslovanskih narodov.

Žene našega matičnega naroda v FLR Jugoslaviji so si priborile vse demokratične pravice, so danes v svoji ljudski državi enakopraven član družbe, so sodelovale pri političnem, gospodarskem in kulturnem življenju ter s svojim delom za uresničenje petletnega plana ustvarjajo sebi in svojim potomcem napredno, socialistično družbo, v

Vsi Slovani se morajo vključiti v borbo za mir in ljudsko demokracijo

Resolucija tretjega plenuma Vseslovanskega komiteja v Pragi

Praga, 1. marca (Tanjug). Na zasedanju tretjega plenuma Vseslovanskega komiteja so sprejeli resolucijo, ki med drugim poudarja, da je zasedanje plenuma v času, ko pripravlja mednarodna reakcija ostre napade na demokratične narode ter si prizadeva, da bi iz Evrope in vsega sveta ustvarila kolonijo ameriškega kapitalizma, zelo važno. Dogodki v Češkoslovaški jasno pričajo o nenehnih poskusih mednarodne reakcije, uničiti po svojih agentih in ostankih fašizma demokracijo v slovanskih državah. Prav zato se vse napredne sile človeštva, vsi, ki jim je pri srcu trajen mir in resnična demokracija, zbirajo okrog Sovjetske zveze — zaščitnice miru in napredka, ter držav ljudske demokracije.

Resolucija zatem ugotavlja, da je Vseslovanski komitej v veliki meri uresničil sklepe drugega plenuma zlasti glede vzpostavljanja kulturnih in drugih odnosov med slovanskimi državami. Prav tako so vzpostavljeni odnosi med slovanskimi državami in državami ljudske demokracije — Rumunijo, Madžarsko in Albanijo. Prav tako se je pričelo vzpostavljanje odnosov med slovanskim gibanjem in drugim naprednim gibanjem po svetu. Velik uspeh na področju utrjevanja odnosov med slovanskimi državami je posvetovanje novinarjev slovanskih držav v Zagrebu in pripravljano delo komiteja za vseslovanski kongres znanstvenikov-slavistov, ki bo v Sovjetski zvezi.

Po navedbi očitnih uspehov opozarja plenum Vseslovanskega komiteja v svoji resoluciji na nekatere pomanjkljivosti, kakor nezadosten stik med posameznimi nacionalnimi komiteji, pomanjkljivosti množičnega dela, nezadostno delo med mladino in nezadostno založniško dejavnost posameznih nacionalnih komitejev, katerih organi se pogosto ukvarjajo z abstraktnimi problemi ter niso prežeti z borbenim, demokratičnim ofenzivnim duhom.

Plenum zastavlja Vseslovanskemu komiteju tele naloge:

1. najvažnejša naloga slovanskega gibanja v vseh državah mora biti aktivna borba za trajen mir in ljudsko demokracijo, borba proti vsem ostankom fašizma, proti fašističnim reakcionarnim režimom, borba proti agentom svetovne reakcije in razkrinkavanje netilcev vojne;
2. borba za utrditev prijateljstva med slovanskimi narodi, predvsem pa za

napredni, močni Jugoslaviji, ki je stebel miru v svetu.

Nam koroškim slovenskim ženam pa narekuje mednarodni praznik žena še posebne naloge. Poraz nacifašizma nam ni prinesel svobode in zboljšanja našega socialnega položaja. Borbo za našo narodno osvoboditev, ki smo jo pričele v narodno-osvobodilnem boju, moramo še vedno nadaljevati. Naša mladina je še vedno podvržena zatiranju in germanizaciji, zaporu so še vedno polni naših mož, sinov in hčera — žrtev imperialističnega nasilja nad slovenskim narodom na Koroškem. Tako čutijo žene Slovenske Koroške na lastni koži dan na dan, da je imperializem njihov najhujši sovražnik, proti kateremu se je treba boriti, če hočejo priboriti svojemu teptanemu slovenskemu narodu na Koroškem pravico do svobodnega življe-

utrditev prijateljstva z veliko Sovjetsko zvezo;

3. uvrstitev prijateljstva in trajnih odnosov z vsemi demokratičnimi sili sveta, v prvi vrsti pa okrepitev prijateljstva in pristnih odnosov z narodi v državah nove demokracije — z Rumunijo, Madžarsko in Albanijo;

4. razširjenje političnih, kulturnih in gospodarskih pridobitev slovanskih narodov ter držav ljudskih demokracij v slovanskih državah in po vsem svetu razširjenje enotnosti in trdnosti demokratične ljudske fronte;

5. mobiliziranje narodov slovanskih držav in vseh Slovanov v tujini za uresničenje jaltških in potsdamskih sklepov o Nemčiji, za dokončnost novih meja Poljske in Češkoslovaške za nadaljnjo in polno demilitarizacijo in denacifikacijo Nemčije, za enotno demokratično Nemčijo;

6. Vseslovanski komitej mora vključiti Slovence, ki živijo izven svojih držav, v borbo za mir in demokracijo;

7. Vseslovanski komitej in narodni komiteji morajo razširiti svoje predava-

teljsko delo v širjenju idej novega slovanskega gibanja;

8. plenum odobrava pobudo sklicanja posvetovanja novinarjev slovanskih držav v Zagrebu in je mnenja, da bi bilo treba takšna posvetovanja sklicati vnaprej določenih rokov v raznih slovanskih državah zaradi obravnavanja važnih nalog, ki jih morajo izpolniti novinarji;

9. plenum je mnenja, da je prišel čas, ko morajo dejansko sodelovati v slovanskem gibanju najboljši pisatelji, pesniki in dramaturgi slovanskih držav, ko je treba pripraviti prevode in izdaje del slovanskih pisateljev v bratskih državah;

10. plenum odobrava ravnanje Slovenskega komiteja Bolgarije, ki je ustanovil podružnice Bolgarsko-srbskega društva v obmejnih mestih;

11. plenum prosi slovanske komiteje, predvsem pa Slovanski komitej Bolgarije, naj takoj stopijo v stik z državnimi organi v svojih državah zaradi nujno potrebnega in čim širšega pošiljanja delegatov na vseslovanska posvetovanja in plenuma.

Avstrijski delavci po vsej državi stavkajo

Zaradi nezadostnih življskih namernic so tisoči dunajskih delavcev s prvim t. m. odpovedali delo in napovedali stavko. Delavcem težke industrije so se pridružili delavci obutvene industrije in zahtevali hkrati s povišanjem življskih obrovkov tudi znižanje cen predvsem za življske potrebščine. Na velikih zborovanjih po podjetjih se slišijo ostri napadi na vlado in na urade in jasne izjave, da delavci pod temi življskimi pogoji ne morejo več delati.

»Naše potrpljenje so dolgo dovolj preizkušali«, je izjavil govornik v velikem dunajskem podjetju. »Mi nismo več voljni, da bi tudi še v bodoče lačni in zmraženi žrtvovali svoje sile za obnovo, medtem ko na drugi strani živijo črnoborzijski in špekulanti v preobilju.« Delavci vagonске fabrike v Simmeringu, dunajskih radijskih podjetij, Podonavske plovne družbe, Siemens-Schuckertevih in Cosmovih podjetij so poslali delegacije k avst. sind. zvezi, z zahtevo, da

sindikalna zveza takoj ukrene vse potrebno za popolno preskrbo z živili, kakor jih predvidevajo življske nakaznice, in za splošno znižanje cen. »Delavstvo nikakor ni voljno, da bi ga gospodarsko hijene, ki sabotirajo oddajo, izstradali. Naše potrpljenje je na koncu. Zahtevamo, da avstrijska sindikalna zveza uporabi vsa gospodarska bojna sredstva za izboljšanje pogojev in za takojšnje znižanje cen,« je zapisano v resolucijah.

Prav tako so tudi druga podjetja poslala podobne zahteve na avstrijsko sindikalno zvezo, kamor prihajajo v zadnjih dneh tudi številne resolucije z zahtevami po zvišanju življskih dodelitev in po znižanju cen iz vseh krajev zveznih dežela.

Avstrijska sindikalna zveza je te zahteve delavcev takoj prijavila vladi, medtem ko so zveze trgovskih in transportnih delavcev in podonavske plovbe poslale deputacije k poljedelskemu ministru Krausu, ga opozorile na neznosno stanje in mu predale tudi resolucijo, v kateri med drugim pravijo: »Jasno je ugotovljeno, da pri oddaji ne sabotirajo mali kmetje temveč predvsem veleposessniki in »herrenbaurici«, ki imajo zaslembo pri gotovih politikih ÖVP. Zahtevamo izenačenje prehrabnega gospodarstva in najstrožje kaznovanje vseh, ki sabotirajo oddajo, ne glede na strankarsko-politične koristi.«

Minister Kraus se je izgovarjal na deželne glavarje in obljubil za Veliko noč posebno dodelitev, čeprav je zavezniki niso dovolili. Delegatje pa so mu na to odgovorili: »Veliko važneje in boljše bi bilo, da se izdajo živila, kakor so predvidena v življskih nakaznicah in ki so jih zavezniki že davno dovolili, katerih pa ljudstvo že več tednov ni prejelo.«

Tudi obisk ministrskega predsednika inž. Figla pri namestniku visokega komisarja ameriške zasedbene sile generalu (Nadaljevanje na 2. strani spodaj.)

nja. Žene Slovenske Koroške se zavdajo, da je njihova dolžnost, da se strnejo v tej svoji borbi še tesneje v svoji Antifašistični fronti žena, da jo še bolj utrdijo in ojačijo in da s svojo AFŽ skupno z ženami vsega sveta, organiziranimi v Mednarodni demokratični federaciji žena korakajo v boj proti fašizmu, proti reakciji in proti imperialističnim vojnim hujskačem.

8. marec 1948 bo zato za žene Slovenske Koroške dan zbiranja sil v boju proti imperializmu in vojnim hujskačem in njihovemu nasilju nad slovenskim narodom na Koroškem, za pove-zavo žena Slovenske Koroške z vsemi demokratičnimi ženami sveta, za okre-pitev demokratične fronte v svetu ter za združitev Slovenske Koroške z ostalimi predeli Slovenije v okviru FLR Jugoslavije.

Milena

Badnjevič o „Volksdeutscherjih“ in o kršitvi mir. pogodbe z Italijo

Predstavnik zunanjega ministrstva FLRJ pooblaščen minister E. Badnjevič je na nedavni tiskovni konferenci z domačimi in tujimi novinarji odgovarjal na nekatera postavljena mu vprašanja.

V zvezi s poročili, ki jih širijo tuje agencije in listi, da jugoslovanske oblasti slabo ravna s Volksdeutscherji, je pooblaščen minister dejal:

»Taka poročila objavljajo tisti, katerih zlonamerna domišljija ne pozna mej, kadar gre za klevete in laži o Jugoslaviji.

Ugotoviti je treba, da so našli Volksdeutscherji, ki so bili najpredanejši hlapi Hitlerjeve Nemčije, mnogo prijateljev in zaščitnikov v nekaterih zapadnih državah. Če pa upoštevamo vedno številnejše primere, kako se nekatere sile in določeni krogi trudijo, da bi zaščitili vse tisto, kar je ostalo od fašizma na svetu, je ta nenavadna skrb popolnoma razumljiva.

Volksdeutscherji v Jugoslaviji so bili zločinsko orodje hitlerjevske Nemčije. Okrog 80.000 se jih je aktivno borilo v oddelkih hitlerjevske armade, nad 25.000 pa jih je prostovoljno služilo v SS-oddelkih, ki so se zlasti odlikovali pri izvrševanju vojnih zločinov. Sedma SS-divizija »Prinz Eugen«, ena najbolj krvočernih enot, je bila ustanovljena in sestavljena izključno iz Volksdeutscherjev.

Navajamo samo nekaj primerov, s kakšnimi vojnimi zločini si je ta oddelek zavaroval svojo pot skozi posamezne kraje naše države. Januarja 1943. leta so oddelki te divizije ubili v okraju Bosanska Krupa 475 ljudi, na koncu istega meseca in v začetku februarja v okraju Bosanski Petrovac 1988., sredi februarja 248 ljudi v okraju Drvar, marca 163 oseb v okraju Bosansko Grahovo in 240 oseb v mestu Livnu. Marca 1944. leta so oddelki SS-divizije »Prinz Eugen« v sodelovanju s še nekaterimi oddelki pobili v okolici Sinja 2.166 oseb in zažgali celo vrsto vasi.

Kljub temu pa jugoslovanske oblasti ravna s Volksdeutscherji kot celoto popolnoma človeško in se trudijo, da bi jim življenje normalizirali, dokler ne bo rešeno njihovo vprašanje.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je minister Badnjevič podrobno prikazal pravni gmotni položaj Volksdeutscherjev, ki so izgubili jugoslovansko državljanstvo, ker so se med okupacijo izjavili za nemško narodnost in ker so pomagali okupatorju. Povedal je, da so bili Volksdeutscherji prvotno kolonizirani v posebnih naseljih, deloma pa tudi zaposleni, ter da so se v skladu z veljavniimi predpisi, ki urejajo gibanje tujih državljanov v FLRJ, lahko gibal tudi izven svojih naselij. Pri tem je minister Badnjevič izrecno naglasil:

»Iz tega je jasno, da se je življenje Volksdeutscherjev v teh naseljih bistveno razlikovalo od organizacije in načina življenja v taboriščih razseljencev pod anglo-ameriško upravo, kakršna so bila v Nemčiji.

V lanskem decembru so bila ta naselja razpuščena, njihove prebivalce pa so na lastne želje in glede na njihove poklice preselili v druge kraje v državi, kjer so dobili zaposlitev in kjer žive

Palmerju v tej zvezi ni imel nobenega uspeha. General Palmer je izjavil, da nima nobenih zalog in opozoril, da mora Avstrija vse povzeti, da si z lastnimi sredstvi zagotovi preskrbo.

Ker se stavke bliskovito širijo po vsej državi, se avstrijska sindikalna Zveza pogaja z vlado in je apelirala na delavstvo, da počaka na rezultat teh pogajanj in opusti »nepremišljene stavkarske akcije«.

Stavke delavcev kažejo, da delavci ne verujejo več samo lepim besedam in se ne pustijo več varati s strankarsko-političnim izigravanjem. Stavke kažejo, da se tudi avstrijsko delavstvo zaveda, da bo prišlo do boljšega življenja samo po poti brezkompromisne borbe proti izkoriščevalcem delavskega razreda.

kot stalni prebivalci dotičnih krajev, pri čemer ostajajo še naprej tuji državljani oziroma osebe brez državljanstva.

Na vprašanje v zvezi s protestom jugoslovanske vlade pri ameriški vladi zaradi prihoda neke ameriške vojne ladje v Trst je minister Badnjevič odgovoril:

»Prihod ameriške križarke »Providence« z nosilnostjo 10.000 ton in približno s 1000 ljudi posadke v Trst je očitno kršitev mirovne pogodbe z Italijo. Peti člen listine o začasnem režimu na Svobodnem tržaškem ozemlju, ki je

Dem. Ljudska fronta v Italiji se ne da poraziti

Na predvolilnem zborovanju Demokratske ljudske fronte v Neaplju je govoril generalni sekretar KP Italije Palmiro Togliatti.

Togliatti je v svojem govoru zlasti ostro obsodil politiko nesloge in mržnje reakcije, da bi tik pred volitvami povzročila nered, strah in paniko v državi

»Za dosego svojih ciljev,« je dejal Togliatti, »računa italijanska reakcija na podporo in intervencijo tujcev. Vsi časopisi, od republikanskih do skrajnih desničarskih, groze s tujo intervencijo, če bi italijansko ljudstvo 18. aprila zmagovalo. To dokazuje, da navdihuje te ljudi protinarodni duh, tisti duh, ki je s fašizmom spremenil Italijo v hlapec nemškega imperalizma ter jo pahnil v najstrašnejšo žaloigro, ki jo je kdaj koli doživela. Vendar, pa so reakcionarne sile Italije spoznale, da jim ne bo uspelo poraziti demokratske ljudske fronte, in da jim ne bo uspelo uresničiti svojih

MADŽARSKI SOCIALISTI ZA DELAVSKO ENOTNOST

Na zadnji konferenci voditeljev socialdemokratske stranke, dne 18. februarja 1948 je prišlo do pomembnih sprememb v vodstvu stranke.

Namestnik generalnega tajnika socialdemokratske stranke György Marozcan je pred več kot 2000 delegati poročal o delu stranke in izjavil med drugim: »Socialnodemokratska stranka je pod vplivom desnih socialdemokratov napravila vrsto napak in sicer prav tedaj, ko je bilo govora o uresničenju pridobitev za razvoj madžarske demokracije.

Po volitvah so delali največji hrup prav tisti, ki so najmanj delali, ki so z vsemi svojimi silami stremeli za tem, da bi odrinili levičarje. Hoteli so privedi stranko v opozicijo, kar bi pomenilo sodelovanje s protirevolucionarji. Skušali so privedi stranko na »srednjo pot«, toda člani stranke so se po vsej državi dvignili zoper to politiko in sklenili, da se ne izvede le sprememba politike, ampak tudi čiščenje v strankinih vrstah.

Marozcan je v nadaljevanju svojega govora poudaril nujnost doslednega, strnjene sodelovanja s komunisti za utrditev delavske enotnosti in ljudske

Naša obrekovanja in odgovor v »Kor. kroniki«

Ni naša navada, da bi odgovarjali »Koroški kroniki«, toda v interesu resnice je potrebno, da še enkrat spregovorimo k zadevi gospoda dr. Tischlerja. Ugotavljamo, da gospod dr. Tischler v svoji izjavi ni ovrzel vse bolj važnih trditvev v našem listu, kot so one o zabarantanih kilogramih cementa, namenjenega slovenskim izseljencem.

Ker sedanji naslednik bivšega oddelka X, Minderheitenreferat, samo na izrecno dovoljenje prezidija Deželne vlade dovoljuje informacije, se odrekamo kontroli po dr. Tischlerju imenovanih števil. Ako so točne, je šlo po lastni izjavi dr. Tischlerja še vsekakor najmanj 11.000 kg cementa, namenjenega slovenskim izseljencem, drugo pot. Prepričani smo namreč, da tudi dodelitev 1000 kilogramov landbundoven Plasehu, županu na Žilipoljah, ne zmanjša krivde dr. Tischlerja pred slovenskimi izse-

stavnimi deli mirovne pogodbe, omejuje število ameriških čet v Trstu na 5.000 ljudi, medtem ko govori 3. člen stalnega statuta Svobodnega tržaškega ozemlja o demilitarizaciji in nevtralnosti Svobodnega tržaškega ozemlja. Vendar pa je neglede na te jasne določbe poslalo poveljstvo ameriškega brodogradništvila v Trst, kot da bi šlo za neko običajno ameriško pomorsko oporišče, v katero lahko ameriške vojne ladje prihajajo po mili volji, angloameriške okupacijske oblasti v Trstu pa to dovoljujejo.

Vlada FLRJ je protestirala pri ameriški vladi zaradi te kršitve mirovne pogodbe z Italijo in zahtevala, naj vlada ZDA stori ukrepe, da bi se odstranili nadaljnji podobni primeri kršitve mirovne pogodbe.

neumnih upov, da bi po italijanskih ulicah spet križarile fašistične skadre. To ni mogoče iz razloga, ker je nastal v Italiji tak položaj, da bi se vse zdrave sile naroda, čim bi se pokazali prvi znaki nekega takega poskusa, takoj združile okrog naprednih sil demokracije in zažele vsak tak poskus.

Togliatti je ostro kritiziral nasilje policije, ki hoče kompromitirati in razgnati demokratske organizacije, obtožujoč jih, da zbirajo orožje.

Ob koncu je Togliatti apeliral na vse odločne demokrate, da glasujejo za kandidate Demokratske ljudske fronte, da s tem zagotovijo ljudskim množicam sodelovanje pri vodstvu državnih poslov in pri obnovi države v korist vsega ljudstva.

Le zmaga Demokratske ljudske fronte pri volitvah 18. aprila bo zagotovila neodvisnost Italije in ji omogočila suvereno soddločanje v mednarodni politiki.

demokracije in ustanovitve enotne stranke delavskega razreda.

Na novem kongresu socialdemokratske stranke 6. marca t. l. se bodo, kakor napoveduje vodja socialistov Arpad Sakasits v listu »Nepszava« socialisti združili s Komunistično stranko v mogočno enotno stranko delavcev, ki bo budno pazila na enotnost delavstva kot najmočnejšo obrambo delovnega človeka proti izkoriščevalcem.

NEPOJMOVANO NASILJE V GRČIJI

Sofija, 28. februarja. (Tanjug) Predstavnik grške demokratske agencije »Elas Press« v Sofiji Letteris je izjavil na tiskovni konferenci, da je monarhofašistična vlada sklenila ustreliti 2.000 narodnih herojev, izmed katerih je bilo že mnogo obsojenih na smrt po nemških vojaških sodiščih, medtem ko je kralj Pavel proglasil amnestijo za vojne zločince, ki so se borili v nemških uniformah proti osvobodilnemu boju grškega ljudstva. Anglo-američani so izmenjali od osvoboditve države pa do danes 15 vlad v Grčiji, toda nobena od njih ni imela toliko hrabrosti, da bi izvršila ta zločin. Sofulska vlada pa je na ukaz Anglo-američanov sklenila izvršiti ta

zločin in strelja obsojence v manjših skupinah.

Grški novinar je poslal apel na vse napredno javnost, naj ne dovoli izvršitve tega zločina nad grškimi rodoljubi.

Atenski tisk poroča o vedno novih nasilnih ukrepih monarhofašističnih oblasti. Tako je prekišod v Atenah obsodil na smrt 15 rodoljubov z otoka Mitlene, ki so obtoženi zaradi kršenja izrednih varnostnih ukrepov, v Navplionu so usmrtili 11 demokratičnih državljanov, sodišče v Halkidi na otoku Evbeji pa je obsodilo na smrt 8 bivših pripadnikov Narodno osvobodilne vojske ELAS-a, ki so obtoženi, da so ubili kolaboracioniste v času hitlerjeve okupacije. Pred istim sodiščem teče razprava proti novi skupini 22 pripadnikov ELAS-a. Tudi v Solunu je razprava proti 36 rodoljubom iz Nerina, v Egijonu pa se pripravlja razprava proti 20 rodoljubom, ki so jih aretirali z izgovorom, da so podpirali partizane. V vseh krajih Grčije so na dnevnem redu aretacije in druga nasilja nad pripadniki demokratičnega osvobodilnega gibanja.

V SOVJETSKI CONI NEMCIJE JE ZAGOTOVLJENA DEMOKRATIČNA UREDITEV

Kakor poroča Tanjug, je bila 28. februarja t. l. objavljena odredba šefa sovjetske vojaške uprave v Nemčiji, s katero se razpuščajo komisije za denacifikacijo Sovjetske okupacijske cone, ker so izpolnile svoje naloge pri čiščenju državnega aparata od bivših aktivnih fašistov in militaristov.

Pobudnikom nemškega rasizma in militarizma — mogočcem finančnega kapitala in monopolov, junkerjem in velepodnikom, vojnimi spekulantom in vodilnim osebnostim hitlerjevega režima, pravi odredba, so odvzete v Sovjetski coni vse politične in gospodarske poizvede. Tovarne, rudniki in banke fašističnih in vojnih zločincev so prešle v roke ljudstva, zemlja pa v zasebno last kmetov.

V sovjetskem zasedbenem področju Nemčije je ustvarjena trdna baza za antifašistično demokratično ureditev, da je v teh okoliščinah mogoče bolj obsežno in smelo pritegniti k obnovitvenemu delu bivše članice nacistične stranke in njenih organizacij, ki niso odgovorni za nobene zločine. Ti s častnim delom lahko odkupijo svojo prejšnjo udeležbo v fašističnih organizacijah. Odredba poudarja, da je bil ta ukrep izdan v skladu z željami antifašističnih demokratičnih strank in množičnih organizacij delovnih ljudi Sovjetske okupacijske cone.

Vse apelacijske komisije za denacifikacijo bodo končale z delom do desetega aprila tega leta, nakar bodo razpuščene. Postopek proti vojnim in fašističnim zločincem pa preide v pristojnost nemške kriminalne policije in nemških sodišč.

Bivši člani nacistične stranke, ki so bili odpušteni iz javnih služb in podjetij, niso izgubili volilne pravice ter se lahko z lojalnim delom v teku časa vrnejo na delo v svojo stroko, razen če gre za upravne ali policijske organe.

POLITIČNE VESTI

Romunska ljudska skupščina je sprejela načrt zakona o razpisu volitev za ljudsko ustavodajno skupščino, ki bodo 28. marca t. l. Skupščina je bila razpuščena ter bo do sklicanja nove Ljudske skupščine izvrševala oblast vlada.

Predsednik madžarske vlade Lajos Dymnics je po povratku iz Moskve, kjer je podpisal pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči s Sovjetsko zvezo izjavil: »Največji uspeh je v tem, da smo sklenili to pogodbo s Sovjetsko zvezo. Tako smo v manj kot treh letih po krvavi vojni postali zavezniki velike sile, ki vodi demokratične narode sveta.«

V Španiji napadajo patrole civilne garde med svojimi pohodi proti partizanom mirne kmete, na katere so zadnje dni v Coruni napravili množični lov. Aretirane so nato silno mučili in odvedli neznan kam.

50 tisoč Poljakov bo letos na podlagi poljsko-francoske pogodbe repatriiranih iz Francije v Poljsko.

NOVA MIKLOVA ZALA

SIMBOL ZVESTOBE IN BORBE

KULTURNA PRIREDITEV V HODIŠAH

Prvič v svojem življenju sem imel priliko, da prisostvujem slovenski prireditvi na Koroškem. To je bilo zame prijetno doživetje. Že sama pokrajina prevzame človeka s svojimi naravnimi lepotami. Če pogledaš iz Hodiš proti Skočevam, se ti na levi odpre prečudovito lep razgled na naše planine: Golica, snežna Kepa, Rožica in v daljavi na desni kraljuje Dobrača. Vsepovsod tod biva slovenski rod in nehote pomisliš: »Vredno se je boriti za to našo prelepo zemljo!«

Le nekaj preprostih lepakov je pred dnevi napovedalo nedeljsko gostovanje Glinčkanov v Prosvetnem domu v Hodišah. Že precej časa pred napovedano uro se zbirajo ljudje. Po strmeh snežnih klancu se vzpenjajo postarane ženske, skromne kot so slovenske mamice v spremstvu svojih vnukov na poti v Prosvetni dom. Tudi one hočejo videti in slišati novo »Miklovo Zalo« v svojem rodnem jeziku. Pa odrasli možje in fantje ponosno vstopajo v dvorano. Danes je njihov praznik. Danes bo spet lepo in domače. Ne samo iz domače vasi, še s drugih daljnjih krajev prihajajo ljudje.

In potem v dvorani. Ljubki obrazi slovenskih otrok, kako nestrno pričakujejo kdaj se bo odgrnila odrska zavesa in kako z zanimanjem zasledujejo poteku vsebine — v vsem tem je toliko lepota in velikega. Vse to priča o ljubezni do svojega rodnega jezika, ki je bil toliko časa zatiran in zasmehovan in ki še danes ne najde pravega mesta, katero mu pripada po vseh človeških postavah. Po otvoritvenem pozdravu se je dvignil zastor in domači pevec so složno zapeli pesem »O svobodi« in »Počivaj jezero«. Že ob prvih akordih petja je bilo v dvorani vzpostavljeno pravo slovensko vzdušje, ki je ob koncu nagradilo pevce.

Tovariš dr. Mirt Zwitter je nato v izbranih besedah pojasnil vsebino in smisel nove »Miklove Zale«. Poudaril je, da nova »Miklova Zala« ni več samo šentjakobska, ampak da je postala simbol vseh Slovencev in ne samo koroških, simbol povezave vsega ljudstva. Postala je simbol zvestobe domovini v borbi lastnega naroda in zaupanja v lastno pest. Ob koncu je pozval na skupnost vsega našega ljudstva. Po borbi našega kmeta morajo priti lepši časi. Dognane besede govornikov so razvele poslušalce v viharen aplavz.

Potem se je razvila v 9. dejanjih težko pričakovana igra. Odigravala se je preprosto in naravno, ničesar ni bilo prisiljenega, ničesar narejenega. Tako preprosto in naravno, kakor je slovenski kmet v svoji nepokvarjeni miselnosti vedno bil. Zdrav in neomajen v borbi za svojo staro pravdo.

Zdelo bi se mi nepravilno, da bi kakšnega igralca posebej poudaril. Med poedinimi so se sicer poznale razlike, to je jasno. Vendar ne takšne, ki bi mogle spremeniti dejstva, da so vsi vložili vso ljubezen do naštudiranja svojih težkih vlog.

Presenetila me je izgovarjava knjižne slovenščine, govorni nastavek in podarek. In kar je glavno, da so skušali skoraj vsi igralci podati svoje besedilo razločno in glasno, kar je glavni pomen diletantskih uprizoritev. Niso požirali besed in gledalci so zato mogli razumeti sleherni njihov besed. Velik uspeh je tudi v tem, da so igralci s svojo igro pritegnili navzoče gledalce, da so z njimi šutili in takorekoč z njimi sodelovali. Prav vsi so napravili svoje po najboljših močeh: Igralci, režiser in masker. Maska so bile okusne, brez pretiranosti in tudi scenerija je odgovarjala predstavljajočim prizorom. Majhne tehnične nedostatke bo potrebno sčasoma odpraviti.

Na tem mestu naj izrečem pohvalo režiserju, ki mu je uspelo svojo družino privedi do te višine in v katero je vložil cel kapital neumorne vztrajnosti in potrpljenja.

Nočem šablonsko ocenjevati kulturne prireditve koroških Slovencev, ker ne morem prezreti globljega pomena teh predstav.

Slovenska prosvetna zveza na Koroškem je dobro zastavila svoje delo, dobro je zasadila lopato v zemljo. Prosvetašil Naj vas pri vašem delu ne vznemirjajo različni odtujeni »tesarji«, ki bi radi drugače tesarili in ki so se prihuljeno vsidrili v vaše vrste. Oni ne razlikujejo mehkega od trdega lesa. Ne poznajo pa jekla in se ne zavedajo, da je slovenski narod na Koroškem trden kot jeklo ter da je že dovolj trpel pod suženjskim jeklom. Ti »tesarji« so navajeni, da žagajo les na njihovih plehah. Takih »tesarjev« prosvetašev slovenski narod odklanja in jih bo odklanjal vekomaj.

In če se v vas še tako zaletavajo tisti, ki nočejo razumeti novega časa, da noče biti slovenski narod nikomur več hlapec, nikdar in nikoli več — naj vas to

ne moti pri vašem prosvetnem delu. Zavedajte se, da more biti le tisti vreden član človeške družbe, ki ljubi svoj materinski jezik in ga goji in ki se ga ne sramuje. Prosvetašil! V tem je vaše veliko in plemenito poslanstvo. Pripravite čim več dobrih slovenskih predstav. S svojim prosvetnim delovanjem popravljajte zgodovinsko krivico, ki so jo zadajali povampirjeni tuji našemu narodu. Kajti slovenski narod je sprevidel vse nakane šovinističnih hujšakcev in zaslepljenih janičarjev in gre raje po poti zvestobe »Miklove Zale«, po poti neomajnega pravičnega boja lepši bodočnosti nasproti.

Vam Glinčkanom pa bi še rad povedal, da sem videl že mnogo »Miklovih Zal« in lahko vam odkrito povem: vaša je zelo lepa in dognana. Bodite ponosni na to in delajte v tem znamenju naprej, kar bo prineslo mnogo zadoščenja vam in vsemu slovenskemu ljudstvu na Koroškem.

BOŽJI GROB PRI PLIBERKU

Že večkrat smo poročali o razmerah v naši šoli in objavili krivice, ki se godijo naši mladini od strani šovinističnih in velenemško usmerjenih učiteljev in učiteljic.

Namesto da bi končno popravili krivice, so ustanovili pri nas novo ponemčevalnico s tako imenovano »nadaljevalno šolo« za dekleta (Fortbildungsschule). Po dosedanjih izkušnjah se tudi nova šola ne razlikuje v ničemer od ostalih šol in prav tako služi le ponemčevanju naše mladine. Hkrati pa daje učiteljici L. Sušec in nadučiteljici »Volksdeutscher« Mariji Brenner in njeni družini in služkinji možnost, da se na račun slovenskih šolark založijo z dodatnimi živili. Po učnem načrtu bi se morala dekleta namreč učiti tudi kuharstva in morajo v to svrhu prinašati od doma potrošne živile, ki pa jih v veliki meri učiteljici porabita za svoje gospodinjstvo.

Naše mladinke, ki zahtevajo od šole vsekakor več, kot potrošne časa, so takoj spoznale razmere in ozadje te nove šolske ustanove. Zato so kmalu opustile njen obisk, posebno ko so opazile, da nekaterim njihovim vrstnicam ni treba obiskovati te nadaljevalnice, ker so v dobrih odnosih z nadučiteljico Marijo Brenner.

Zadržanje naših deklet nadučiteljici seveda ni šlo v račun in je zaradi tega

naznanila več slovenskih deklet okrajnemu šolskemu svetu v Velikovecu, ki je takoj kaznoval starše dotičnih mladink s denarno kaznijo. Toda slovenski starši kazni niso sprejeli, temveč naslovili na okrajni šolski svet v Velikovecu protestno pismo, v katerem med drugim pravijo:

Podpisani protestiramo proti kazenskemu odloku, ker smo bili kaznovani zaradi tega, ker naši otroci nočejo obiskovati takoimenovane »nadaljevalne šole«. Protest utemeljujemo z naslednjimi dejstvi:

Takoimenovane »nadaljevalne šole« pri Božjem grobu, ki jo vodi učiteljica L. Sušec ne moremo priznavati za šolo, ki naj bi bila obvezna za naše otroke, ker nikakor ne ustreza izobrazbenim potrebam naše ženske mladine. Tako jih na primer učiteljica sploh ne uči ročnih del, kakor to predvideva učni načrt, temveč jih dejansko prepušča samim sebi in jih moramo učiti ročna dela sami doma. Učni načrt predpisuje tudi pouk kuhanja. Vendar ta predmet ne služi toliko posredovanju znanja v kuharski vedi kakor pa posredovanju dodatnih živil za učiteljico in »Schulleiterico« Marijo Brenner. Dekleta morajo od doma prinašati živila, ki se tam kuhajo. Precej teh živil pa služi predvsem prehrani učiteljice in njihovih družin. Nič bolj zadovoljivo ni stanje v drugih predmetih. Slovenščino poučuje nadučiteljica Brenner tako pomanjkljivo, da o pouku materinščine v nadaljevalnici sploh ne moremo govoriti.

Ne glede na vse pomanjkljivosti pa zahtevamo, da se naši otroci v šoli in to predvsem v »nadaljevalni šoli« učijo v slovenskem jeziku in duhu. To je zahteva, od katere ne moremo nikdar odstopiti. To pa je tudi najosnovnejša pravica vsakega naroda.

Ugotavljamo, da naši otroci ne zane-marjajo šole morda zaradi tega, ker jim branimo, temveč zato, ker zaradi omejenih razmer sami ne marajo po nepotrebnem trčati časa z nekoristnim obiskovanjem takoimenovane »nadaljevalne šole«, ki nikakor ne odgovarja potrebam doraščajoče mladine.

KMEČKA ZVEZA ZA SLOVENSKO KOROŠKO

vabi svoje člane na svoj

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

ki bo v torek, 9. marca 1948 v gostilni Roth v Celoveu, Pfarrhofgasse 8.

Pričetek točno ob 9. uri zjutraj.

Na delo in v borbo za resnično pravo gospodarske škode, za pravice kmeta in delavca Slovenske Koroške!

KAPLAN MARTIN ČEDERMAC

FRANCE BEVK

Besede, ki jih je pripravil, da jih spre-govori takoj ob vstopu, so mu ostale v grlu; bilo mu je, kakor da so mu zdrknile v srce in ga težijo kot kamen. Hkrati pa so se mu raztopili vsi dvomi, ki so ga kdaj mučili. Sramoval se je pred samim seboj in si grenko očitati. Saj je nemogoče! Saj je nemogoče!

Obsedel je ves ponižen, roke je bil prekrizal v naročju, oči so mu zrle v vdanim bleskom, kakor da molče prosijo odpuščanja. Moral bi govoriti, a ni imel glasu; če bi ga pognal iz grla, bi bil neboljen in jecljajoč kakor glas otroka, ki je zinil, a ne ve, kaj povedati.

Česa želi? Kaj bi rad govoril? Vprašanja, ki so mu z mehkim zvokom prihajala na uho. Ponavljala so se, kakor da ga hočejo izbežati iz plahega molka in samoočitajočega strmenja. Čedermac je bil ko začaran. Zdaj ni šlo več za njegovo osebno svobodo. Bil je prost. To je bil izvedel že v nadškofijski pisarni, v katero se je zatekel v dopol-

danskih urah. Toda s tem se ni zadovoljil. Hotel je govoriti z nadškofom. Ta želja ga je tako prevzela, da se ji ni mogel odreči... Ali je res nadškof, ki ga zdaj vprašuje? Zavedel se je in se preplašil, kakor da je storil nekaj nepopravljivega. Pred očmi so mu vstali zadnji dogodki, zbral je ves pogum. Dvignil je roke in jih razprostrl, a se je v trenutku prestrašil te odrske kretnje, da jih je zopet položil v naročje.

»V vaše varstvo sem pribežal,« je rekel s trdim glasom. »Ničesar nisem zakrivil. Po svoji vesti sem delal in si nimam kaj očitati. Tako mislim, govorim iz prepričanja,« se mu je roka dvignila na prsi. »Nočem biti samemu sebi sodnik, naj presodi vaša prevzvišenost! Če sem kriv, izročite me pravici, uklonil bom glavo...«

Nadškofu je bilo že vse znano, vendar mu je Čedermac še enkrat opisal dogodke v kratkih potezah, a vroče in strastno. Še takó so mu je zdelo, da se medlo izraža in da je povedano le sen-

ca resnice. Četudi je govoril razburjeno, s tresočim se glasom, se mu je posrečilo, da je vdahnil govoru vsaj del svoje žalosti in ogorčenja.

Besede so napravile vtis. Nadškofov obraz je bil rahlo zardel, desnica se mu je nemirna oprijemala naslonila. Oči so mu bile venomer uprte v kaplana, a niso izdajale občutkov.

»Zgodilo se je brez moje vednosti. Takoj sem ukrenil vse potrebno, da se preganjanje ustavi. V tem pogledu hodi pomirjeni...«

In se je znova nasmehnil. To za Čedermaca ni bilo novo, vendar so ga besede prijetno vznemirile, srce se mu je napolnilo s hvaležnostjo. Le trenutek, že ni več mislil nase. Obšlo ga je novo upanje in mu objelo dušo. Morda pa ni vse izgubljeno.

»Toda pričakujem od vas,« se je nadškof zopet zresnil, dvignil roko in jo položil na mizo, »da zdaj ne boste več dajali povoda za take ukrepe. To sem moral obljubiti v vašem imenu. Nikakih uporov več, nikakih nepremišljenosti. Drugič bi vam ne mogel več pomagati...«

Kaplanu se je v trenutku podrla vse upanje. Za hip se mu je zdelo, da sanja. Ne bi mogel popisati mešanih ob-

čutkov, ki so ga obšli v enem samem hipu. Bilo mu je, kakor da je v resnici zdrknil na kolena, tako je strmel v nadpastirja. Ali je prav razumel? Trudil se je, da bi iz potez njegovega obraza izluščil neko resnico, bilo je nemogoče. Zazdelo se mu je, z grozo se mu je zazdelo, da je besede mogoče razumeti na en sam način... Na en sam način!

»Prevzvišenost,« mu je glas zamiral v grlu; napeti je moral vse sile, da ga je pognal iz sebe. »Ali naj to tako razumem, da ostanejo odredbe, ki jih je izdala politična oblast v veljavi?«

Nadškof je za trenutek molčal, ne da bi umaknil pogled, nato je napravil z roko nervozno kretnjo.

»Tako je,« je pritrilil.

Priznanje je Čedermaca tako zadelo, tako do konca prevzelo, da se je dvignil, ne da bi se tega docela zavedal, roka mu je nehote znova legla na prsa, kakor da s tem izraža neskončno začudenje.

»Ne morem verjeti,« je vzkliknil, »da je padla odločitev proti volji vernikov in v sramoto Cerkve!«

»Sédite, prosim!« se je nadškof rahlo razburil. »Sédite! Ne razburjajte se! Čedermac je sédel. »Tako je, kakor mi je težko priznati. Ne smete pozabiti,« je

Poslanstva žene pri vzgoji otrok

Največja teža vzgoje otrok in odgovornost zanjo pripade nedvomno ženi: Če otrok ni dobro vzgojen, pravijo: Saj ni čudno, ko ima tako slabo mater.

Po materi se meri tudi vzgoja otrok v narodnostnem pogledu. Zavedna mati je vedno in tudi v času fašizma, ko je bil teror najhujši, vsaj doma, med štirimi stenami govorila z otrokom v svojem jeziku in mu vcepila vse dolžno spoštovanje do njega. Taki materi se dandanes ni treba sramovati pred lastnimi otroki. Marsikatera skuša zdaj nadomestiti zamudo in skrbi, da bi se njen otrok naučil svojega jezika.

Najbolj so ljudje ohranili svoj jezik na deželi. Bili so sami med seboj in tudi odpornejši proti šovinističnim in nacionalističnim učiteljem in valptom, ki so po navodilih Heimabunda potujčevali našo mladino. Naše preprosto ljudstvo se jih ni balo in je kljub terorju ohranilo svojo domačo govorico, čeprav je bila še tako malo podobna slovnično pravilni knjižni slovenščini. Slovenskih šol nismo nikdar imeli, slovenski tisk je bil zatrt in le redki so skrivaj prejeli kako slovensko knjigo.

V takih pogojih so se ljudje odmaknili od knjige. Domačih knjig je bilo malo; takih, ki bi jim v tujem jeziku vcepilale še tujega, sovražnega protiljudskega duha, so odklanjali. Mladina pa je v takih pogojih zašla, ne toliko neposredno v protiljudsko smer, kakor v okove realnemu življenju neustrezne, čut za vsebinsko resnično, živo kulturo ubijajoče mlačnosti.

Prišla je svoboda, težko priborjena z velikimi žrtvami naših najboljših sinov in hčera. Menda zlepa ni bilo našega človeka, ki ne bi v zadnji vojni doprinesel svoje žrtve za svobodo. Ni popolna in treba se je zanj še boriti na vsakem koraku. Toda danes lahko prosto govorimo v našem jeziku, imamo svoja prosvetna društva in svoje slovenske knjige in časopise, čeprav nam še vedno odrekajo naše šole.

Žena, kakor si bila trdna in zavedna v najbolj težkih trenutkih in si z otrokom govorila v svoji materinščini, junasko izpolnjevala svoje poslanstvo, tako glej tudi danes in skrbi, da bo znal tvoj otrok pravilno svoj materni jezik, ga pravilno razumel in tudi pravilno cenil. Le kdor ceni svoj lastni jezik, bo znal ceniti tudi druge jezike. Kdor prav in nesebično spoštuje svoj lastni narod, bo znal spoštovati tudi druge narode.

A kaj se dogaja? V vlakih, na cesti, jutraj, ko je na poti v šolo, popoldne, ko se vrača domov, srečaš slovensko mladino, zatopljeno v tuje čtivo. Nihče bi se temu ne upiral. Nasprotno, prav je, da se mladina nauči tudi tega našega sosednjega jezika. Toda le kakšno čtivo! Mar dekleta in fantje mislijo, da

bodo postali grofje in baroni, če bodo prebiralj »Grand Hotel«, ki jih uspava in razorožuje, mesto da bi se utrjevali in kalili, da bi bili kakor jeklo, ko bo življenje terjalo od njih žrtev in poguma. Mar mislijo, da bodo postali ljudje, če se bodo navzeli napačne, skažene, samoljubne sile po udobnem življenju, ki je v pogojih kapitalizma zagotovljeno le peščici bogatašev, izkoriščevalcev ljudstva? Mar mislijo, da bodo reševali to vprašanje, kakor berejo v »Crimenuc«?

Življenje je lepo in bogato, toda le, če je lepo in bogato za vse ljudi. Tako, ki je udobno in lahko za nekaj tisočev na račun milijonov, je krivično in težavno. Za mladino, ki se mu predaja v svoji sili po taki poti in ob takim čitvu, bo nekoč krivično in težavno v dvojni meri. Zakaj resnično boljše življenje ljudstvu ne bo prišlo samo od sebe, marveč si ga bo moralo pridobiti s svojim resničnim znanjem, s svojimi težkimi pestmi, priučenimi borbi in težavam, ne pa s plehkim prividom sveta, ki ga za ljudstvo danes ni.

Mladini je treba čtiva, mnogo branja, a takega, da ji bo kazalo njeno resnično življensko pot, da jo bo duševno oborožilo za njeno borbo, ki si bo le z njo

zase in za vse ljudstvo dejansko izvajala pogoje za boljše in udobnejše življenje, predvsem pa ne le za poedinca, marveč za vse ljudi.

Mati, tu je tvoje vzgojno torišče! Navajaj svojega otroka, da bo segal po takem branju, da ga bo iskal, da bo rasel ob njem — v človeka in ne v izprajenca. Kupi otroku knjigo, ki mu bo v korist in hkrati v zdravo zabavo, mesto da bi mu dajala denar za spolzek »šund«, ki bo iz njega srkal strup in šel v propast!

Ali pa, ko po večerji trudna po končanem dnevnem delu sedeš, da zakrpaš še možovo srajco ali spletaš otroku nogavice, ali pa se pri štedilniku tudi le ogreješ, reci hčeri ali sinu, naj vzame v roke knjigo! Morda se oglasi v hiši še sosedje, da vas je več in da je krajši čas. Na glas naj čita otrok povest ali roman. In boš videla, kako lahko ti bo šlo šivanje od rok, kako se boš še ti odmaknila vsakdanjim skrbem, kako bodo prislunili domači in gostje besedi življenja, ki je njihovo.

Tako boš izpolnila svojo dolžnost, svoje poslanstvo tudi v današnjih dneh svoje poslanstvo matere do otroka, žene do ljudstva. M. P.

Položaj žena in otrok v kolonijah

Pred kratkim je »Sovjetska ženščina« objavila daljši članek o položaju žena in otrok v kolonijah. Iz njega posnemamo nekaj podatkov, ki nam vsaj delno pričajo o njih suženjski socialni, kulturni in politični zaostalosti. Že pismo, ki ga je nedavno poslala kmetica Čandahari bengalskemu ministrskemu predsedniku, in ki ga je objavil indijski list »People and age«, odkriva strahotne stvari:

»Ne čudite se«, pravi med drugim, »ako boste zagledali ob cestnih robih ženska trupla, pokrita z listjem platane ali pa kar s papirjem. Odkod naj bi dobile obleko, če so bile še žive brez nje... Moj mož je učitelj. Učenci prihajajo k nam v hišo. Sedijo goli na tleh, učitelj pa tudi nima ničesar na sebi razen ovoja okrog ledij. In kako tudi: saj imava skupaj eno samo »dhoti« (obleko), če se je treba odpraviti iz hiše. Nikdar nimava oglja, ker ga nimava s čim kupiti.

Ali res ne bo konca našega trpljenja? Kdaj bomo zmogli živeti, da nasitimo naše može in sinove? Kdaj bodo kmetje prišli do zemlje?«

V INDIJI »KOROMANDIJI«

Tri četrtine vsega prebivalstva britanskega imperija živi v Indiji. Indija daje bajne dohodke angleškim kapitalistom in bogastva te kolonije ni mogoče

oceniti. Skoraj 70% 400 milijonskega prebivalstva se bavi s poljedelstvom, a njegova ogromna večina si ne more preskrbeti najskromnejše hrane.

Vsako leto gladuje v tej prebogati deželi na milijone ljudi. Samo v Bengali je v času vojne umrlo zaradi lakote nad 3,5 milijona prebivalcev. Plodovi zemlje in kmečkih žuljev končajo v rokah veleposestnikov in oderuhov. Neplačljivi dolgovi prehajajo od očeta na sina in rasejo brez konca in kraja.

V družbi, ki je zgrajena na zatiranju in izkoriščanju, pade najtežje breme na rame najslabotnejših — žena in otrok. List »Labor Woman« je pred kratkim objavil članek o položaju indijske žene, ki v njem pravi:

»V premnogi indijskih vaseh in mestih boste našli naše žene, ki še vedno žive v pogojih fevdalizma. Sodobna tehnika in napredek se jih še nista dotaknila. V vasi so žene pod stalno oblastjo veleposestnika oderuha, vaškega žreca in drugih predstavnikov srednjega veka. Hrana, preskrba, streha za družino in odplačevanje dolgov, to so vprašanja, s katerimi se ženejo naše žene do groba.

MILJONI BERAČIC

Žena v Indiji nima nobenih premoženjskih pravic. Število ženskih beračic je enako številu prebivalstva majhne

evropske države. Delavke bombažnih tovarn, kjer je mezda višja kakor v drugih industrijskih panogah, prejema dve tretjini beraške mezde moškega delavca.

Strah pred lakoto žene kmeta v mesta, dejansko z dežja pod kap. V deželi vladajo epidemije, ki se jih ljudstvo zaradi pomanjkanja in lakote ne more učinkovito ubraniti. Umrljivost je zelo visoka. Srednja starostna doba znaša 24 let. Vsako leto pomre 2,5 milijona otrok, trikrat več kakor v Angliji. V Bombayu umre na vsakih tisoč novorojencev 550 v svojem prvem letu. Otroke izkoriščajo v industriji že v starosti do 5 do 6 let, tako na tobačnih, kavčukovih in sladkornih plantažah. V vsej velikanski deželi je le 600 porodnišnic in drugih ustanov za matere in otroke. Le ena petina otrok je deležna šolskega pouka. Nad 88 odstotkov je nepismenih.

98% NEPISMENIH ŽENA

»Great Britain and East«, ki velja od časa do časa za glasilo ministrstva za kolonije, je objavil, da izmed žena v Indiji nista pismena niti dobra dva odstotka. Od 85 milijonov žena v starosti nad 20 let ima le 4,5 milijona volilno pravico in še te le spriči premoženjskega ali izobrazbenega položaja svojih mož.

Toda narodno osvobodilno gibanje se krepi dan za dnem. Tudi indijske žene se prebujajo. Celo bolj zaostale kmetice si že ustvarjajo svoje organizacije. Ustanovljen je nacionalni center ženskega gibanja, ki je v njem za enkrat le še malo žena. Toda žene že sodelujejo v stankah, se borijo proti srednjeveškim zakonom in opravlajo veliko socialno delo v prid bednim in gladujočim. Ni več daleč čas, ko bodo milijonske množice indijskih žena vključene v aktivno borbo za osvoboditev domovine.

Na lanskem zasedanju izvršilnega odbora te federacije sta zastopnici Indije in ameriških črnk znova načeli vprašanje o položaju žena in otrok v kolonijah. Odbor je ustanovil dve komisiji, za Afriko in dežele ob Tihem oceanu, da preučita njih žensko vprašanje. Demokratske žene vsega sveta so se navdušeno solidarizirale z ženami v kolonijah v njihovi borbi za neodvisnost in demokracijo, za njih osvoboditev in enako pravost v politiki in pri delu, na socialnem in kulturnem področju. Svet, v katerem živi sodobno človeštvo, ne more veljati za demokratskega, če ni demokracije v kolonijah, kjer živi skoraj tretjina prebivalstva zemeljske oble.

(Iz Kmečko delavske enotnosti)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško. Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter, odgovorni urednik: Franci Ogris, val Celovec, Salmstrasse 6; uprava: Celovec, Völkermarkterstrasse 21. Dopolni se naj pošljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschliessfach 272. Tiska: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.«, Klagenfurt, 10. Oktoberstr. 7.

rekel malce negotovo, »da to ni moja volja. To ni moja volja, to ni volja Cerkev! Toda nimamo sredstev, da bi se mogli uspešno bojevati proti sili...«

Te besede Čedermaca niso pomirile. Ta hip ga ne bi mogle pomiriti nobene, še tako izbrane. Bilo mu je, kakor da mu hiša gori nad glavo. Sedel je, roke so mu bile na kolenih, a ga je venomer privzdigovalo, da bi planil na noge. Imel je občutek, kakor da mu duša sili v grlo in jo na vso moč zadržuje, da mu ne zagori od upora. Venomer si je moral klicati v zavest, da sedi pred nadškofom, ki mu je dolžan slepo pokorščino. Besede, ki so mu nelzgovorne ostale v srcu, so ga zapadle ko žerjavica... In vendar še zmeraj ni mogel do konca verjeti.

»Ali je to za zmeraj?« je bolešno zahteval. »Ali je to za večno?« je vzkliknil.

»Nič ni večnega na tem svetu.« Odgovor je za trenutek vplival kot neizmerna tolažba. Le za trenutek — že se je zavedel njegove jalovosti. Izrečen je bil le zato, da bi omilil resnico. Ni se mogel ubraniti ironičnega nasmeha; naj mu je le bušnil preko lice, a obenem mu je do vrha napolnil dušo. Vse polno bridkih besed, ki mu niso mele

čez ustnice, a bistro oko mu jih je moralo bralo z obraza. Da, zdaj je verjel, moral je verjeti. Toda iz naiglobljega razočaranja, ki ga je kdaj zadelo v življenju, se mu je divje uprla srce. Zopet se je dvignil.

»Saj to ni mogoče!« je vzkliknil obupan. »To ni mogoče! Kaj naj porečemo vernikom? Sveti oče tega ne vedo. Če bi sveti oče to vedeli, ne bi dovolili, ne bi mogli dovoliti...«

»Sveti oče so o vsem poučeni,« je rekel nadškof, ki ga je mirnost popuščala. »Sédite, prosim! Sveti oče so storili vse, kar je bilo v njihovi moči,« je nadaljeval s hudo zresenim obrazom. »Prav tako, kakor sem jaz storil vse, kar je bilo v moji moči. Ničesar nismo dosegli... To je vse!«

Čedermac ni sedel. Stojal je gledal nadškofu v obraz, kakor da mu z ustnic pobira besede. Šele ko mu je roka s prstom zopet namignila, se je zavedel iz omote. Zrušil se je na stol. Ni imel več moči za odpor; kri mu je udarila v glavo in mu obteževala misli. Smisel izgovorjenih besed mu je le polagoma prodiral v zavest. Izgubil je poslednje upanje; dvom, proti kateremu se je bojeval vse dni, je bil potrjen. Bilo mu je, kakor da se mu nelzbežno

podira polovica onega, kar si je zgradil v življenju. Udarci, ki jih mladina laže preboli. Pri starih ne gre brez velike bolečine. Moj Bog! Zakaj niso vprašali Jezusa Kristusa?

»In nič drugega niso sporočili sveti oče?«

»Da jih to navdaja z bolečino in skrbjo, a da nimajo proti sili drugega orožja kakor molitev in prepričevanje.«

Nastala je globoka tišina. Tajnik si je zopet pogladil obraz in se ozrl na vrhove smrek za hišami. Molitev? Čedermac se je spomnil Španjuta in njegovih porogljivih besed. Takrat so se mu zdele skoraj bogokletne. Dvignil je desnico, a jo je z obupno kretnjo zopet položil na koleno.

»Saj molimo,« se je slednjič oglašil kakor iz globokega sna. »Saj molimo tudi mi. Vsak dan, po vseh hišah. Molimo kakor znamo. Ves čas smo molili s trdnim zaupanjem v pomoč Cerkev. Molili smo in verovali. Verovali! Verjemi, da me je zdaj groza stopiti na prižnico. Kaj naj porečem svojim vernikom? Da je bila Cerkev prešibka, da bi mogla varovati svoje pravice? Bojim se besed, ki jih bo čulo moje uho. In če ne bo besed, se bojim pogledov in misli, ki bodo ostale skrite v dušah. Že

besede, ki sem jih slišal doslej, so bile dovolj bridke in strašne, da si jih ne upam ponoviti...«

Nadškof se je zdrznil; roka, ki mu je ležala na mizi, se je zopet oprijela naslonila, obraz se mu je pomračil.

»Kaj govorijo ljudje?«

Čedermac bi se ne maral dotikati tega, preveč ga je bolelo, a zdaj je moral govoriti. Trudil se je, da bi položil v besede ves skrajni napor svoje duše, vso silo svojega prepričevanja. S trdim glasom, z divjim pogumom je ponovil vse besede, ki jih je kdaj slišal, ne da bi jih olepšaval. Ni mu zamolčal niti poslednjega vzdihla svoje matere, ki je bridkost razočaranja odnesla s seboj v grob... Ljudje ne bodo vpraševali po vnanjih, morda res težkih okoliščinah, sodili in obsojali bodo dejstvo. In ta sodba bo težka. Ne bodo razumeli božjega nauka, vračali se bodo v poganstvo. Kdo bo kriv? Kdo bo kriv?

Besede, ki jih ni bil prej pripravil, a so mu žive vtele iz srca. Bil se je pred več razvnel, da bi mogel prestajati na mestu, že v tretje se je dvignil, kajle vročega potu so mu stopile na čelo. Mahal je z rokama, kakor da pesti in pričuje svoje vernike.

(Dalje.)